

Методи наукових досліджень при реконструкції загальноміського центру великих та найбільших міст

Криворучко Н.І., Петрович І.М., Гребеннік О.С., Харківська національна академія міського господарства

Реконструкція міст, а тим паче, загальноміського центру є однією з найскладніших проблем сучасного містобудування і актуальність даного питання лежить у площині, по-перше, постійного динамічного процесу забудови центру, по-друге, у перевтіленні і оновленні сформованої десятками і сотнями років центральної частини міста для корінного покращення життєдіяльності населення.

За період масової забудови периферії міста не велась комплексна реконструкція міського центру, за винятком загальноміських та адміністративних комплексів. Не відновлювалися історичні забудови, або відновлювалися з втратою автентичності об'єктів та середовища, що привело до втрати пам'яток архітектури національного та світового значення.

Погіршилася екологічна ситуація. У більшості великих, крупних та найкрупніших міст України вона оцінюється як критична. До промисловості, як головного фактора забруднення, додалося забруднення автотранспортом, особливо це стосується східного промислового регіону України.

Загострюються соціальні протиріччя: динамічними темпами збільшується щільність забудови центральних кварталів, фоновая рядова забудова з них витісняється. Можна помітити вирази соціальної диференціації районів міста на багаті та бідні, престижні та непрестижні. Майже у всіх обласних центрах України спостерігається виникнення симптомів етнічних районів і інших видів міської стратифікації, відчуженням охоронних зон міста та передмістя.

На фоні цих негативних тенденцій сприйняття міста та міського центру як цілісної структури неможливо. Психологи, культурологи, медики, філософи, архітектори та ін. відзначають негативний вплив цих факторів. Останнім часом ця проблема набула виразу як «синдром великого міста». І якщо ці питання дуже загострено відчуються у містах таких як Москва, Санкт-Петербург і ін., то для міст України таких як Харків ці проблеми тільки набувають своєї ваги.

В силу цих різноманітних проблем та ускладнення чинників, що впливають на результативність планувально-просторового рішення містобудівного об'єкту, такого як центр міста, та динамізм їх перетворень, що за останні десятиліття надзвичайно посилюється, необхідно за-

лучення багатьох наук для прогнозування цих складних процесів. Наукові дослідження набувають міждисциплінарного напрямку, в основі яких покладено принцип проблемного аспекту. Такий підхід відповідає кардинальним зрушенням у науці, бо на зміну моно дисциплінарному пізнанню (сутність прихована у предметі) прийшов проблемно міждисциплінарний підхід (сутність у зв'язках та відносинах). Питання зв'язків та відносин формулює стратегічні питання прогнозування містобудування як по горизонталі – планувально-композиційні, просторові, інфраструктурні та мережні – так і по вертикалі – законодавчі, планувально-регулювальні, кадастрові і т.ін., і виводять на основну задачу містобудування – формування високоякісного середовища для життєдіяльності населення в умовах сталого розвитку міст.

Усвідомивши загальні проблеми сьогодення, основна задача концептуально полягає у подоланні названих кризових явищ і розробці нової національної доктрини України в області містобудування на ХХІ століття. Але для цього треба розуміти гуманітарний зміст і демократичну суть необхідних перетворень.